

Oplysninger om forekomsten af forskellige gæs i Danmark.

I 1952 var jeg medlem af Sherborne Ekspeditionen til Spitsbergen. Vi ringmærkede Kortnæbbede Gæs (*Anser brachyrhynchus*), og på en senere ekspedition (i 1954) mærkedes eksemplarer af alle de tre på Spitsbergen ynglende gåsearter, d.v.s. foruden Kortnæbbet Gås også Bramgås (*Branta leucopsis*) og Knortegås (*Branta bernicla*). Der foreligger genfangster fra Danmark, både fra forårs- og efterårstrækket.

I denne forbindelse ville det være af interesse at få oplysninger om de følgende forhold: Antal og forekomst af Lysbuget og Mørkbuget Knortegås i Jylland på forårstrækket, antallet af Bramgås og Kortnæbbet Gås på forårstrækket (især fra sidst i april til midt i maj), data for trækbevægelser af de nævnte arter, en analyse af de landskabstyper de færdes i, samt talforholdet mellem de eetårige (ikke-ynglende) og de ældre, ynglende Kortnæbbede Gæs i flokkene, og forskelle i opførslen hos de to kategorier af fugle. Oplysninger om et eller flere af de nævnte punkter bedes venligst sendt til RUSSELL WEBBE, Trinity Hall, Cambridge, England.

R. WEBBE

ANMELDELSER

PETER BOPP: Kleine Einführung in die Tierpsychologie. Biologische Abhandlungen. Heft 9. – FRANCKH'SCHE VERLAGSHANDLUNG, Stuttgart 1954. Pris: 2 DM.

I dette lille hefte på 36 sider giver forfatteren en oversigt over nogle vigtige sider ved den moderne dyrepryskologi. Det er en udmærket og lettilgængelig fremstilling af dyrs opførsel. Formen er dog nogle steder noget skematisk.

H. POULSEN

GEORG SCHERR: Beobachtungen und Untersuchungen über die Abhängigkeit des Frühgesanges der Vögel von inneren und äusseren Faktoren. Biologische Abhandlungen. Heft 3/4. – FRANKH'SCHE VERLAGSHANDLUNG, Stuttgart 1952. Pris: 2 DM.

En udmærket oversigt over fuglesangens afhængighed af meteorologiske faktorer og af indre drifter. Dette lille hefte på 56 sider er meget nyttigt for alle, der vil vide noget om fugles levevis. Desuden vil sikkert en og anden hente ideer her til egne undersøgelser.

H. POULSEN

F. BERNIS: Prontuario de la Avifauna Española (Incluyendo Aves de Portugal, Baleares y Canarias) con los nombres científicos y españoles aprobados por la Comisión. – Lista Patrón de la Sociedad Española de Ornitología. – Ardeola 1, 1955. Pris: 30 ptas.

Med glæde og tilfredshed kan det konstateres, at den spanske ornithologiske forening, der blev stiftet for et par år siden, nu har udgivet første hefte af sin publikation, hvori ovennævnte fugleliste er trykt. Den omfatter ynglefugle, trækgæster og sjældne strejfgæster

på Pyrenæerhalvøen samt på de Baleariske og de Kanariske Øer. I indledningen får man oplysning om bogens plan, om arbejdsmåde og benyttede forkortelser m. v. En særlig liste meddeler forkortelsernes betydning på spansk og engelsk. Arternes opstilling følger PETERS' Check-list, så længe denne rækker; for spurvefuglernes vedkommende følges MAYR & AMADON (American Museum Novitates 1496, 1951), hvor ravnefuglene, som rimeligt er, har fået deres plads til sidst i systemet.

BERNIS's fuglefortegnelse omfatter 393 arter, hvoraf adskillige omtales i flere underarter. Arbejdet kan varmt anbefales trods ret omfattende trykfejlslister, hvor man dog endnu ikke synes at have fået det hele med. Det drejer sig i alt væsentligt om fejl i årstal, personnavne og videnskabelige betegnelser for fuglene, noget som må genere spanierne selv betydelig mere end de udlændinge, der ønsker at skaffe sig et hurtigt overblik over den iberiske (og kanariske) fuglefaunas sammensætning.

LØPP.

ALFRED WILLY BOBACK: Unsere Wildenten. Die neue Brehm-Bücherei 131. (109 pp., 48 ill.). – ZIEMSEN, Wittenberg Lutherstadt 1954. Pris: DM. 3,75.

En overskuelig og grundig behandling af de tyske svømme- og dykender. Efter et indledende afsnit omtales de 7 arter af første og 10 af sidste kategori, der normalt forekommer i Tyskland som ynglefugle eller trækfugle. Ved hver form gøres der rede for udbredelsesområde og biologi. En række tilfældige gæster får en mere kortfattet behandling. Endvidere findes nogle kapitler om ændernes vandringer, deres fredning, dragter og fældning. De mange instruktive billeder er ikke alle lige godt reproduceret. Danske forekomster nævnes også, specielt dog når det gælder Jordsand og Als.

LØPP.

KNUD PALUDAN: Vildtet og landbrugets giftstoffer. – Danske Vildtundersøgelser, hefte 1 (11 pp.). København 1953. Pris: 0,75 kr.

KNUD PALUDAN & KAI ULFKJÆR: Nogle retningslinier for fasanopdræt. – Danske Vildtundersøgelser, hefte 2. (32 pp., 21 tekstfig.). København 1954. Pris: 2,00 kr.

KNUD PALUDAN: Agerhønenes ynglesæson 1953. – Danske Vildtundersøgelser, hefte 3 (20 pp., 3 tekstfig., 7 skemaer). København 1954. Pris: 1,50 kr.

Det nye tidsskrift »Danske Vildtundersøgelser« udgives med støtte af Jagtforeningen fra Vildtbiologisk Station på Kalø og bringer i en populær form resultaterne af de undersøgelser som under dr. PALUDANS ledelse foretages på denne institution. Ifølge sagens natur drejer de angivne emner sig fortrinsvis om den praktiske vildtpleje, men der findes også, især i det sidste hefte, oplysninger af interesse for den egentlige ornithologi.

F. S.

N. TINBERGEN: Når dyr lever sammen. (167 pp., 81 tekstfig.). – SCHULTZ, København 1955. Pris: 14,75 kr.

En dansk oversættelse af »Social Behaviour in Animals«, anmeldt i D.O.F.T. **47**, 1953, p. 277. For oversættelsens sagkyndighed borger dr. HOLGER POULSEN, der har gennemset den danske udgave, ligesom han har forsynet den med et forord, hvilket forlaget imidlertid har glemt at sætte på titelbladet. Idet der henvises til referatet af den engelske udgave, skal der igen udtales en opfordring til at læse denne inciterende og fængslende bog.

F. S.

SAMUEL PETERSEN: Notes from the Norduroyar, Faeroe Islands. – Fair Isle Bird Observatory Bulletin **2**, No. 4, 1954, pp. 186–188.

En kort opregning af mere ualmindelige fugle, iagttaget ved Klaksvig eller andre steder på de færøiske Nordre Øer, samlet af den også i dette tidsskrifts spalter kendte forf. Af de mere sjældne forekomster kan fremhæves Silkehale (*Bombycilla garrulus*) flere i okt. 1953, Korsnæb (*Loxia curvirostra*) aug.–okt. 1953 i ret stort tal, samt Mosehornugle (*Asio flammeus*) fra Vidoy 5. okt. 1953.

F. S.

ILMARI HUSTICH: The Recent Climatic Fluctuation in Finland and its Consequences. A Symposium edited by ILMARI HUSTICH for The Geographical Society of Finland. (128 pp., mange tekstfig., 2 plancher). – Fennia **75**, Helsinki 1952.

De sidste 30–40 års klimaforbedring, som forøvrigt nu ser ud til at blive afviklet, gjorde sig særlig stærkt gældende i Finland, hvor adskillige biologer har skildret dens betydning for plante- og dyrelivet. For at fastslå klimaændringens virkninger over en bred front og for at fremkalde mere generelle synspunkter foranstaltede det finske Geografiske Selskab et symposium, hvis resultater offentliggøres i ovenstående værk. Heri gives i en række kapitler af forskellige specialister først en oversigt over selve klimafluktuationen, og dernæst over dens betydning for floraen og faunaen, for trævæksten, vildtbestanden, fiskeriet og landbruget i Finland. Afsnittet om fugle og pattedyr er skrevet af O. KALELA. De mange sagkyndige bidrag giver et godt indtryk af, hvor dybt klimaændringen har grebet ind på næsten alle områder. Værket har i høj grad også betydning for danske forhold, og danske videnskabsmænds undersøgelser over klimaændringen i det nordatlantiske område er ofte omtalt.

F. S.

ALFRED HILPRECHT: Nachtigall und Sprosser. (94 pp., 11 tekstfig., 25 fotogr. – Die neue Brehm-Bücherei **143**. A. ZIEHMSEN, Wittenberg 1954.

En omhyggelig gennemgang af de to Nattergale-arters udbredelse og levevis i Tyskland, baseret på litteraturen. Original er imidlertid indfangningen og ringmærkningen af hele Magdeburg byområdes Nattergale med deraf følgende slutninger vedrørende forskydninger i populationen.

F. S.

HJALMAR BROCH and PER FJELD: Bird-Banding in Norway. Banding by Oslo University 1940–52. – *Sterna*, No. 15, 1954, p. 1–37.

HOLGER HOLGERSEN: Bird-Banding in Norway 1953. – *Sterna*, No. 16, 1954, p. 1–38.

VIKING FONTAINE: Göteborgs Naturhistoriska Museums ringmärkningar av flyttfåglar under 1953. – Göteborgs Musei Årstryck 1954, p. 7–26.

ILMARI VÄLIKANGAS & GÖRAN NORDSTRÖM: Die Vogelberingung in Finnland im Jahre 1952. – *Memoranda Societatis pro Fauna et Flora Fennica* 29, 1952–1953. Helsingforsiae 1954, p. 59–80.

I modsætning til hvad der er tilfældet her i landet skrider i de øvrige nordiske lande offentliggørelsen af ringmærkningens resultater regelmæssigt frem, med årlige lister, der udarbejdes på forbilledlig måde, med materialeoversigter og overskuelig rubricering. Med det opsving ringmærkningen nu har taget i Skandinavien drejer det sig årligt om over 2000 genfangster, en guldgrube af et materiale for enhver, som giver sig af med studiet af fugletrækket. Det interessanteste ringfund i år er efter min mening en Hvidhalset Fluesnapper (*Muscicapa albicollis*) fra Gotland, genfundet i Kwango distriktet i Belgisk Congo som vintergæst 5 år efter mærkningen (FONTAINE). F. S.

THE INTERNATIONAL COMMITTEE FOR BIRD PRESERVATION. British Section. Annual Report for 1954. (66 pp., 2 fotogr.). – BRITISH MUSEUM (NATURAL HISTORY), London 1955. Pris: 2 sh. 6 d.

Dette er mere end en årsberetning for den internationale fuglefredningskomites britiske afdeling, idet den indeholder en oversigt over hele fuglefredningsarbejdet i Europa i 1954, derunder også den officielle rapport for konferencen i S-chanfs (se D.O.F.T. 49, 1955, p. 56). Heftet indeholder først og fremmest meddelelser om andefugletællingerne, derunder også om »adoptionen« af andefugle, om lovgivningen vedrørende olieplagen samt beretninger om den internationale naturfredningskonference i København og om mødet i Conseil International de la Chasse i Düsseldorf. F. S.

KAI CURRY-LINDAHL: Tropiska fjäll. Djur och människor i Kongos djungler. (280 pp., 3 kort, mange fotogr. plancher). – HUGO GEBER, Stockholm 1953. Pris: 18.50 sv. kr.

Omslaget gengiver udsigten over Ruwenzori med dens eventyrlige bjergflora af lyngtræer, *Lobelia* og *Senecio*, og viser derved hvad der var højdepunktet på KAI CURRY-LINDAHLs afrikanske ekspedition, bestigningen af dette mægtige bjergmassiv, den sorte verdensdels navle. Forf., velkendt svensk zoolog, første-intendent ved Skansen i Stockholm, ledede Lunds Universitets zoologiske Kongoekspedition 1951–52, hvis hovedformål var studiet af nordiske trækfugle i deres vinterkvarter. Desuden foretoges indsamlinger af krybdyr, padder, in-

sekter m. m., men kun af få fugle. Det bjergrige, afvekslende Centralafrika, omfattende Ruanda-Urundi og det østlige Congo, var arbejdsområdet, og forf. fortæller med smittende begejstring om sine mange spændende oplevelser i dette skønne og yppige tropeland, beboet af mange mærkelige folk, fra de små pygmæer til de ofte 2 m høje watut-sier. Med stor interesse hører man om det mægtige arbejde som *Institut pour la Recherche Scientifique en Afrique Centrale* (IRSAC) udfører i disse egne, ofte i tilslutning til undersøgelsen af de store nationalparker. Der er oprettet en række forskningsstationer og laboratorier, bemandet med en stab af videnskabsmænd, hvis arbejde har hidraget til, at Belgisk Congo snart er den bedst kendte del af Afrika. Men endnu er der meget at gøre for den rigtige »explorer«, der trænger frem med sine bærere i det vildsomme land, og forf.s skildringer giver et godt indtryk af, hvilke strabadser man må gennemgå og hvilken fysik der kræves, når man vil bevæge sig rundt uden for alfarvej. De enkelte kapitler behandler dels selve rejsen, dels landets opdagelseshistorie, geologi og dyreliv. Der er lange skildringer af de store pattedyrs levevis og om fuglene, ligesom der overalt i teksten er indstrøet sagkyndige bemærkninger om landet, befolkningen, plantevæksten, m. m. For enhver naturhistoriker er det et ønskeland at komme til, i hvert fald endnu, inden det med sit ypperlige klima og moderne vejnet er blevet et centrum for europæiske turister. Forf. har udnyttet sin chance til bunds og insuget den fremmedartede natur med vågne sanser og en stadig oplagthed og friskhed. Ikke mindst ornithologer vil under læsningen føle det krible i sig efter at komme derned og opleve det storslåede, brogede fugleliv udfolde sig med sine hundreder af arter. Solfuglene er forf.s favoritter, og han bliver ikke træt af at beundre deres skønne farver og alfelette flugt. Udforskningen af bjergene betyder hver gang et crescendo i fortællingen; bogens titel angiver ligefrem at fjældturene var rejsens klimaks. Fire gange trængte forf. ind i bjergenes tætte mosskove og skildrer fægslende hvad det betød af besværligheder af enhver art, men også hvilke enestående oplevelser det var, ikke mindst safarien op i det næsten ukendte bjergland vest for Tanganyica Søen samt – som bogens fejende finale – bestigningen af Ruwenzori.

Bogen slutter med videnskabelige oversigter over dyre- og plantevæsen. CURRY-LINDAHL'S entusiasme og livlige stil gør det til en oplevelse at læse hans bog. Når man lukker den, synes man, at man selv har været deltager i den spændende færd til det mærkelige Centralafrika, under indsigtfuld og kyndig ledelse. F. S.

LARS VON HAARTMAN: Der Trauerfliegenschnäpper. III. Die Nahrungsbiologie. (96 pp., 38 tabeller, 21 diagrammer, 1 figur og 8 fotogr.). – *Acta Zoologica Fennica* 83, Helsingforsiae 1954.

Et nyt bind i Dr. v. HAARTMANS fremragende monografi over den Brogede Fluesnappers naturhistorie, denne gang helliget næringsbiologien. Kapitlerne omhandler selve næringen, ugnernes fodring,

vægtforholdene samt en diskussion om kuld størrelsens evolution. Værket er af betydning ikke blot for studiet af den Brogede Fluesnappers livsytringer, men for fuglebiologien overhovedet, især for kendskabet til populationsdynamiken, som for tiden synes at stå i centrum for de økologiske undersøgelser. HAARTMANS iagttagelser og eksperimenter er yderst omhyggelige, og hans slutninger, baseret på et stort materiale, virker som regel overbevisende. Han stiller altid generelle synspunkter i forgrunden og leverer derved værdifulde diskussioner af almenbiologisk art. I det væld af godt dokumenterede oplysninger, som forf. giver, kan enkeltheder ikke refereres, men læseren henvises til selv at stifte bekendtskab med dette mønstergyldige værk. F. S.

HORST REQUATE: Die Entenvogelzählung in Deutschland (1948 bis April 1953). (40 pp., 9 kort og diagrammer). Biologische Abhandlungen, Heft 10. – FRANKH'SCHE VERLAGSHANDLUNG, Stuttgart 1954. Pris: 2.50 DM.

De »Biologische Abhandlungen«, som har afløst de tidligere »Ornithologische Abhandlungen«, udkommer tvangfrit som små hefter, der i reglen behandler faunistiske forhold i Tyskland, men lejlighedsvis også tager stilling til problemer af større rækkevidde. Enkelte hefter er anmeldt ovenfor af H. POULSEN, og her skal endvidere gøres opmærksom på en artikel om resultaterne af andefugletællinger i Tyskland. Disse tællinger der på engelsk initiativ udføres i en række europæiske lande (også Danmark) siden 1948, har foreløbig nærmest været af orienterende natur og vil først egentlig få betydning efter mange års tællinger. I den korte årrække, der har været talt, er ikke påvist tilbagegang i andefuglenes antal. Tællingerne på et stort antal søer fordelt over hele Tyskland viser imidlertid, at de enkelte arter ikke fordeler sig jævnt over området, men hver især foretrækker visse landskabstyper. Farligt for bestanden er det, at fuglene under trækket og om vinteren tvinges til at samle sig i større flokke på relativt få, store søer, idet småsøerne og dammene efterhånden forsvinder på grund af den stigende dræning og udtørring. Når man betragter de enkelte arters individantal virker de desværre ikke imponerende; højst kommer Gråanden med noget over 70 000 individer optalt på en vinterdag på 200 søer. Med undtagelse af Knortegåsen ser det dog ikke ud til at nogen af de optalte andefuglearter (?endnu) er truet i deres eksistens. F. S.

HOLGER POULSEN: Dyrepsykologi som hobby. – Natur og Museum, 4, nr. 1, p. 1–14. Pris: 1.50 kr.

I Naturhistorisk Museums fortjenstfulde serie har dr. HOLGER POULSEN givet en fængslende skildring af dyrenes adfærd, baseret på dyrepsykologiens nyeste resultater, populært skrevet og lettilgængeligt, med en rigdom af illustrationer. Der vises, hvorledes enhver naturinteresseret kan studere dyrenes adfærd og med blot en smule metodik yde et bidrag til vor viden. Der sluttes af med en række opgaver, som man kan give sig i lag med. Artiklen er velegnet som en første indføring i dyrepsykologien og bør stimulere mange til at tage fat på dette interessante og taknemmelige felt. F. S.